

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація:
Львів, РИНОК 4, 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Кошто: П. К. О. Львів 204.060
Банку Чеських Лівон
Прага „Діло“.
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА З КРАЮ:
місячно (з книжкою) 5.00 злот.
чвертьрічно 15.00
піврічно 30.00
річно 60.00
В АМЕРИЦІ 1.50 дол. у че.
ХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 зол. п.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО
КНИЖКУ Б-НИ „ДІЛО“ В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

„Січ“ святкуватиме роковини бою під Сиготом.

Як подає пресове бюро Карпатської України, головний командант „Січи“ наказав усім квітцям організації відсвяткувати 15. січня роковини битви під Сиготом, вшановуючи пам'ять борців за волю.

ОДНОСТРОІ ДЛЯ „СІЧІ“.

Головна команда „Січи“ наказала своїм одиницям перевести підчас Різдва коляду на за купно одностроїв.

Шляхи польської закордонної політики.

Львів, 30. грудня 1938.

У польській пресі всіх напрямків ведеться палка дискусія на тему дотеперішніх і майбутніх шляхів польської закордонної політики. Цю дискусію і ми вважаємо надзвичайно актуальною: не може бути двох думок, що від вирішення напрямних дальшої польської закордонної політики залежить просто доля польської держави і всіх народів, що в ній живуть.

Останні міжнародні події спричинили в цій ділянці поважні зміни, ба навіть цілі переломні у польській прилюдній opinii, головної opinii польських інтелігентських мас. Після смерті марш. Пілсудського польська закордонна політика, ведена мін. Беком, була гостро атакована цілим правим, ендецьким та ендекоїдним табором, до якого — „горрібілі дикту“ приєднувались і польські соціалісти і демократи з Фронту Морж — і всі жиди. Іншими словами — та політика не була в польському громадянстві популярна тому, що закидали їй надто велику примірність супроти німців та надто велику сторонність супроти французів. Конкретно давали причину до таких атак: спільна з німцями нехоть польської закордонної політики до тези про систему збірної безпеки, якій і Німеччина і Польща протиставляла тезу двосторонніх пактів; те саме торкалося підходу до Ліги Націй, головним чином клявулі про солідарність у санкціях проти того, кого Ліга признає „напасником“; те саме торкалося проекту східного пакту і становища Польщі супроти справи „аншлюсу“, яке було розбіжне зі становищем західних великодержав, і врешті причиною тих атак було раніш становлене Польщі супроти Чехословаччини, та подекуди й усієї Малої Антанти, незалежно від існуючого польсько-румунського пакту. Внесі згаданий польський опозиційний табір мав за всі ці конкретні акти польської закордонної політики, які робили враження системи, претенсію до мін. Бека, при чому різні партнери того табору виходили з децю інших, різних, засновків. Екзегіза була, як і раніш, політично русофільська, тісно еднаючи свою закордонно-політичну концепцію з внутрішньою протинарською політикою; момент, в якому і Франція пішла на союз із СССР (часи н. Барту-Еріота) був найбільшою моральною і політичною перемогою польських ендеків, які могли своє русофільство утотожнювати з франкофільством. Польська демократія з Фронту Морж побиждалась не так за наближенням до Совітів, як до Франції та Чехословаччини, зберігаючи велику резерву у формулюванні своїх поглядів на внутрішню польську національну політику. ППС і жиди були засадничо проти всього, що мало найменший помах наближення чи співпраці зі зневажленою III. Німеччиною, при чому грав тут роль не момент націоналістичний (відвічний конфлікт польської та чеської нації), лише момент ненависті до націонал-соціалістичного режиму.

Успіх Польщі на польсько-литовському фронті, що його вона безумовно у великій мірі завдячувала конюнктурі, викликаний „аншлюсом“, сильно посилило цю Бека скріплю. Але до повного перелому настроїв прийшло швидко в період прилучення Закарпаття: у хвилі війни польських військ на Закарпаття, мін. Бек був найпопулярнішою особою у Польщі. Немов на який магнітний палочку замовкли всі критики й майдонисти, всі мусили признавати, що тактика підтримувати Німеччину в її на-

Румунська меншина вірна урядові Карпатської України.

При о. д-р Волошин прийняв делегацію румунського православного духовенства з Карпатської України, яка запевнила уряд про повну вірність і відданість румунського населення краю і заявила якнайкращих успіхів у праці в 1939 р.

ОРГАНІЗАЦІЯ СУСПІЛЬНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ.

У міністерстві суспільної опіки в Хусті відбулася підготовча нарада у справі налагодження сусп. забезпечення для урядовців.

У Мадярщині не вільно уживати української мови.

УКРАЇНСЬКІ БОГОСЛОВИ ВТІКАЮТЬ З УЖГОРОДУ.

„Людотривани Курер Подзенни“ довідується з Праги, що малярський уряд заборонив по-слуговуватись українською мовою на землях, що їх Мадярщина дістала на основі віденського трайду.

Ужгородський дух. семінарії залишилось

тепер лиш 18 богословів, а 44 втікло. Всі втікають з причини репресій мадярського еп. Стейнлі, який прибувши виставити на триколовий малярський прапор. В семінарії ведеться малярський курс; історію викладає уже проф. Сулічак по малярськи.

Замах на польську станицю на чеському пограниччі.

Як подає польська преса, на кордонному переході між Підліссям і Міхалковіцями фронтального повіту, кинено гранати й обстріляно з карабінів польську кордонну станицю. Двох польських стражників Бернарда Вільков-

ського і Павла Новака тяжко ранили. Таксамо тяжко ранили постерукового Павла Худого, їх перевезли до Орлової.

Локальна візія й слідство устійняли, що гранати кинено на кордоні з чеської сторони.

Ще один протест польського посла у Празі.

Польський посол у Празі відвідав міністерство закордонних справ та зробив демарш у відповідь на чеський замах на станицю польської граничної сторожі під Міхалковіцями.

Дому відповів, що праский уряд змагає до нормалізації сусідських взаємин у прикордонній полосі і вислав на Шлезьк начальника інспектора поліції, що переведе енергійне слідство і передасть дирекції чеської поліції в Мо-

равській Оставі відповідні доручення, щоб змінити взаємовідносини на шлезьк відтинку польсько-чеського кордону.

Праский уряд чекає на точний звіт начальника інспектора поліції по його поверненні з Моравської Острави та згідно з цим звітом видасть відповідні накази.

В п'ятницю відбуле польський посол у Празі дальшу розмову з міністром Хвальковським.

Морський бій у Гібральтарському проливі.

Ще при кінці серпня н. р. контрторпедовесель червоної флотії „Хозе Льюїс Діас“, ушкоджений у битві з кружком „Канаріс“, скоротився до Гібральтару. Після ремонту він не міг залишити Гібральтару, бо на нього чекали національні кораблі.

Минулої ночі він таки виплив з Гібральтару і наїхав на нац. корабель „Юпітер“, який негайно затонув. Інші нац. кораблі розвинули навабу „Хозе Льюїс Діас“, утікаючи до Гібральтару наїхав на міліну 50 метрів від берега. На його чердаку підчас бою згинувало 7 моряків, а 11.

ЕРЕМОГА НАЦІОНАЛЬНИХ ВІЙСЬК ПІД БАЛЯГЕРОМ.

Нац. війська зайняли Бенівенту і пішли під Бальягером на 4 км. вперед, займаючи 4 гірські

пасма, м. ін. Сієра Москера і Монтере. Червоної втратили 1.500 полонених і 7 літаків.

Важкі бої йшли за Гранаделло, відкрити веде шлях до Борхас Банкас, де є головна квартира червоних військ; тому на на тому відтинку червоні ставлять поважніший опір.

НАЦІОНАЛЬНІ ЛІТАКИ БОМБАРДУЮТЬ.

Нац. літаки бомбардували Картажену, Барселону та низку місцевостей у південній Каталонії. Згинувало 15 осіб, ранено 30.

Від години 23.30 нац. артилерія сильно обстрілювала Мадрид.

ПЕРЕД НІМЕЦЬКО-ЕСПАНСЬКИМ КУЛЬТУРНИМ ДОГОВОРОМ.

Рада міністрів у Бургосі радить над справою культурного договору з Німеччиною.

ступі на Середню Європу, дає обосторонній користі. Настрій захоплення минулим а моментом, коли прийшли даліш реперкурсії чехословацької кризи, зокрема коли виринула справа Карпатської України з усім її стадіями аж до останній побут мн. Чина у Будапешті, і коли справа польської закордонної та внутрішньої політики стала набагато актуальнішою темою всієї західно-європейської преси, зокрема і в першу чергу французької. Проголошення відомого польсько-східного протоколу та поголоски про неспадкові відділення Литвинова у Варшаві фактично змусили у прихильників польської опінії знову соціалістичні настрої, а тією ріжницею, що тепер ту єдиному закордонно-політичному конвенціо ідентифіковано бупім то з якимось зворотом офіційної політики. Але поголоску про прихід Литвинова заперечено, зате появилася у часописах вістка, що вже у січні прийдуть до Варшави у коротких відступах і п. Рібентроп і Чіно. Вже самі ці факти вказують, якраз, що польська публіцистика і прихильна опінія знову аделорієнтувалася, стоячи в обличчі немов цілком суперечних закордонно-політичних наврамих.

Мериторично ситуація змінилася щодо двох засадничих точок: Німеччина задовольнилася свої претенсії у Середній Європі, з чого проте не виходить, що вона взагалі проголосила ліквідацію всіх своїх дальших претенсій супроти світа. На це просто не дозволяє динамічний характер націонал-соціалізму та лєгіка тоталістичного режиму, званого з одною людиною, одною небуденною індивідуальністю. З цього факту, що його ніхто у світі не оспорує (ані німці, ані французи, ані поляки чи москалі) виринає хвилюючий нині світ запит — якими шляхами піде даліше німецька закордонна політика, у розумінні практичних цілей. Другий момент, який вніс велику і позитивну коректуру у всі дотеперішні теоретичні засновки закордонно-політичних ліній, це повне банкруцтво всієї так званої версайської системи, себто банкруцтво союзів, творених в іня збереження французької територіально-європейської гегемонії. З погляду геополітики не є важке те, чи французька прихильна опінія висловлюється сьогодні за таким чи іншим конкретним планом, тільки те, що всю французьку прихильну опінію охопила нехті мішаста надалі взагалі до якихнебудь європейських сувопутніх справ. Теза Фландена, а саме рашнього і напевне затрішнього міністра закордонних справ Французької Республіки, що в Європу Франція завжди мала лише клопоти (відхилки до політики від часів кард. Рішеля і Мазаранія, аж по наполеонські походи і Наполеона III, та останній воєнний союз з Росією і цісарською версайською системою), зате ніколи таких клопотів не мала з своїми заморськими колоніями, ця теза домінує нині у французькій та бельгійській пресі всіх напрямків. Туга за миром стала знову у Франції чинником вирішним, за таким миром, який тільки не погрожував би французькому теперішньому територіальному становищу посідання. За ціну миру і спокою французький „сірий чоловік“ хоче зрестися своїх престижесних амбіцій. На західному фронті залишаються два фронти — вісь Берлін-Рим та франко-англійський союз — які сьогодні зайняті з головою італійськими претенсіями супроти Франції та колоніальними претенсіями Німеччини, але з Великою Британією як тим посередником, який потенційно є вже схильний прийняти концепцію пакту чотирьох, себто всі актуальні конфлікти між 4-ма великодержавами вирішити компромісово.

Ясна річ, що така радикальна зміна в укладі міжнародних сил мусить вплинути на зміну чи модифікацію закордонної політики кожної європейської держави, тим більше Польщі. Не дивно теж, що такі публіцисти, як Мацкевич, Стронський, передовики „Часу“ і т. д., які завжди проявляли особливе зацікавлення проблемами закордонної політики, сьогодні не залишають у спокою цієї теми. Тема тим цікавіша, що сьогодні стає вже панівним той погляд, що його завжди висловлювали ми, — виконуючи раніш незавидну роль проповідників серед пустині: закордонна політика держави не може бути відірвана від політики внутрішньої, головню тут, на межі Західної і Східної Європи, яка має цілу низку власних неоподаних проблем.

Так виглядає зверхній бік справи. Як виглядає меритум польської закордонної політики і як — на нашу думку — повинно би виглядати надалі, це тема цілком окрема, тема справді величезна. Вияється вона безпосередньо з цілими польськими ідеологіями чи може тільки фразеологічними висловами, які проте мають велике значіння, як чинник, що впливає на настрої або навіть на специфічний хід думок: напр. вислів про великодержавницьку місію Польщі і зв'язані з ним престижесні умови, ідея односторонньо-національної держави, з другого боку — ідея прометеїзму з передуваною конструктивною політикою супроти славянських меншин у Польщі. Ясно, що ця тематика цікавить нині в найбільшій мірі також українське громадянство, ба навіть низові маси народу, який стежить за розвитком міжнародних подій так пильно, як ще ніколи досі.

Так виглядає зверхній бік справи. Як виглядає меритум польської закордонної політики і як — на нашу думку — повинно би виглядати надалі, це тема цілком окрема, тема справді величезна. Вияється вона безпосередньо з цілими польськими ідеологіями чи може тільки фразеологічними висловами, які проте мають велике значіння, як чинник, що впливає на настрої або навіть на специфічний хід думок: напр. вислів про великодержавницьку місію Польщі і зв'язані з ним престижесні умови, ідея односторонньо-національної держави, з другого боку — ідея прометеїзму з передуваною конструктивною політикою супроти славянських меншин у Польщі. Ясно, що ця тематика цікавить нині в найбільшій мірі також українське громадянство, ба навіть низові маси народу, який стежить за розвитком міжнародних подій так пильно, як ще ніколи досі.

літератури і невичерпане джерело П майбутнього. Потрібно поважне поаітичне і методичне керівництво роботою над значенням творчості Шевченка в школі. Потрібна ціла низка підручників. Потрібно поповнення шкільних бібліотек Шевченківською літературою. І це все наголошено ніде інде, як у „Вістях“, ч. 293. І нині відмітка Головліту (год. управління у справах літератури й видавництва, що виконує обов'язки цензури) за № 5764 е!

ІСТОРИЧНА ТЕМАТИКА В УССР.

Директор Інституту Історії України Академії Наук УССР Белоусов, порушуючи питання про історичну тематику, зазначає між іншим, що вдоволенням зустрілася песа Корнійчук „Богдан Хмельницький“, де автор постає собі завдання висвітлити і відобразити одні з найважливіших сторінок героїчної боротьби українського народу й що український народ цей і цей тайр знайде найширший відгук серед української письменницької громадськості, українського народу є багато славних, героїчних і героїчних сторінок історії, про які ми наводили приклади: Кірило, до якого в XVII столітті, в боротьбі з татарами, вів до цього і боротьбу з татарами в XVII столітті, в боротьбі з татарами в XVIII столітті, а далі історію громадянської війни. Але чи можна було, скажім, ще рік так писати про українську історичну тематику?

А ось на ту саму тему стаття під назвою „Фальсифікація історичної правди“. Стаття вивчає в цьому Полтавський історичний збірник: а саме: виставлено там в одному з ілюстрацій „Татари жевуть ясир“ і повисливі „Богдан Хмельницький за допомогою татари придумував селянські повстання, за що дав татарам чоловіків та жінок у ясир“. Ось, значає стаття, „Богдан Хмельницький, повставши людиною свого часу, знаменитого вождя, який став на чолі загальної народної визвольної війни 1648—1654 рр., фактично цього пису перетворили на ворога українського народу!“ Або наприклад під портретом сина Хмельницького, Юрія, дано пояснення, що його обрали на гетьмана тільки через „заступи“ батька перед українською старшиною. Стаття висловлює обурення з приводу цих лапос. Під портретом Максима Крипинос „народного героя, таємного безстрашного полководця“ наведено тільки кілька слів — „Максим Крипинос — один з патетичних селянської війни 1648 року“ Говорить „Більшовик Полтавщини“ надрукувала статтю де лише: „На чолі ополчення став Богдан Хмельницький — середній український шляхтич, якого інтереси особливо були захищені“. Цей інтерес усупереч історичній правді таємно згадується на початку статті: „не на чолі ополчення на чолі народно-визвольної війни українського народу став Хмельницький. І не середній шляхтичем він був, а дрібним з походження козацьким старшиною!“ Шкає, що всю цю фальсифікацію стаття приписує „буржуазній націоналістам“!

Інститут Історії Академії Наук УССР організував читання публічних лекцій з історії України.

ФОТО АПАРАТИ І ПРИЛАДДА
порукає у великій виборі фірма

Інж. А. Шарф **Львів, Сикстуська 2.**

2953 2-6

Звездичання Шевченка і поворот до деяких історичних правд у Світах

від ПАМ'ЯТНИКА ДО ШКІЛЬНОЇ ПРОГРАМИ.

Урядова комісія у складі начальника управління у справах мистецтва при раднаркомі УССР Компаніяца, голови урядового Шевченківського комітету Корнійчук, поета Бажака та директора різьбарських майстерень Кіркіна та директора різьбарів Манізера прибула у Ленінграді від різьбара Манізера модель постаті Шевченка для пам'ятника у Києві. 6-метрову постать будуть відливати спочатку з гіпсу, а потім із бронзи. Як видно з фотографії, постать зображує поета з непокритою головою, одягненого в довгий розсібнутий сурдут. На грудях довгої широка краватка з відкладеного коміра сорочки. Поет стоїть, заклавши руки за спину, а трохи нахиленою вперед головою.

Інститут літератури, Академія Наук УССР та УССР випускають великий фотозбірник, присвячений пам'яті Шевченка. В альбомі буде шість з 100 аркушів-репродукцій з картин Шевченка, ілюстрацій до його творів, листів, документів тощо.

Ленінградський центральний архів внутрішньої політики випускає збірник: „Шевченко і царська цензура“. У збірничку понад 200 історичних документів.

Уже почалися по різних містах великі літературні вечори, присвячені пам'яті Шевченка. Вони відбулися в Києві, в Київському державному педагогічному Інституті і навіть у клубі

працівників наркомату внутрішніх справ (і то ніби за цілком поважною програмою!), в Копотні. На черзі вечорі в Чернівцях, Вінниці, Прохурові, Коростені.

За діяльною програмою з української літератури далі має бути призначено для кожної класи по 45 годин для вивчення 30 творів Шевченка. „Вісті“ в великій статті зазначають, що відповідальність школи і викладача літератури, коли діти вивчають творчість Шевченка, дуже велика. Наприклад, читаючи вірші треба вміти передавати їх співучість, музичність, різнобарність інтонацій, треба підкреслювати стиль Шевченка. Треба звертати велику увагу на вивчення біографії Шевченка, яка має самостійну освітньо-виховну вагу. Треба ознайомлювати учнів з тим, як працював Шевченко над своїми творами. Дуже характерна згадка у статті, як вчитель, коли його спитали діти, що значить слово „благородність“ відповісти, що це значить „жиле в злиднях“ (не так легко вивчити „братерську“ мову!). Значною хибкою теперішніх підручників і програми є, на думку автора статті, те, що в них не розкрито значіння Шевченка, як родоначальника української літератури, творця української літературної мови, як першого геніального поета українського народу: в них не підкреслено того, що творчість Шевченка — підсумок усього попереднього розвитку української

ВАЖЕ ДЛЯ ПАНІ **РОЖА БОТВИН**
сукні і шовки, дешево і добре, куніш у фірмі

Не відаючи, що потрібна своя домівка, свій клуб, де можна бодай раз на тиждень зібратися, поговорити, часом і з рідного краю прочитати, чи переглянути. Не всі ж можуть рідні часом переїжджувати, дехто на доріжку, дехто вже одну газету передплачує та рад би і другу переглянути. Конечний є клуб, щоб і вечірні у власній домівці улашувати і щоб хтонебудь,

шотримав би з краю, міг туди зайти і служити інформаціями „з першої руки“.

— А чи робите щось у тому напрямі, щоб до такого клубу дійти? — питаю.

— Робимо і маємо надію, що якраз і на відкриття того клубу Вас, пане інженіре, запросимо.

Чекатю.

Павло Дурбак.

В год. 9.30 геч. СІЛЬВЕСТРОВА ПРЕМІЄРА репрезентативного фільмового архітектуру нового 1939 року рам. знаменитого Анатолія Літваня

Атлантик

Боротьба за щастя

У год. ролях ЕРРОЛЬ ФЛІН і БЕТТІ ДЕВІС.
Білетів вільного доступу і знижки наші.

Додаткове в'яснення у справі шкільного плевбеситу.

Управителі шкіл і шкільні інспектори не хотять давати інформації, за котрі школи можна тепер перевести шкільний плевбесит за українською мовою навчання, нікому крім заінтересованих родичів.

У цій справі інтерв'ювали для 29. грудня 1938 р. пп. посли Дмитро Вадимович і м-р Степан Навроцький у Кураторії Львівської Шкільної Округи, але безуспішно, бо внаслідок їм, що не рішення шкільної влади і воно невідоме.

З огляду на те, самі заінтересовані батьки

всіх громад, де є неукраїнська мова навчання у школі, мають безпосередньо звертатися по інформації до управ. дотичних шкіл, або до приналежних Шкільних Інспекторатів.

Колиб робили їм даліше труднощі, треба повідомити про це негайно Головному Секретаріат УНДО у Львові, Пасаж Гавсманя ч. 6. II. поверх.

Головний Секретаріат

Українського Національно-Демократичного Об'єднання.

Найкращий матеріал і довголітній досвід

створили найкращу якість машини до шиття марки „ПФАФ“ для домашнього вжитку і краєвства.

Генеральне представництво і продаж

Юліян Ломага

Львів, Валова 11.

Тел. 128-70.

ч. 30, 4 1-7

Преп'яна направи машини у власному вжитку.

Зірвав дипломатичні взаємини з Францією.

відомляє з Тегерану, що Іран дипломатичні взаємини з

афіційних в'яснень у тій справі

НІМЕЦЬКІ ВПЛИВИ В ІРАНІ.

ред світовою війною Персія була територією ривалізації між Англією, Росією і Німеччиною. Тепер німецькі кола знову про- жають живіше зацікавлення цим краєм. Іран сідую з СССР, тому німці стараняться заша-

хувати Совіти і зі сторони Ірану. Як подає за- кордонна преса, на північній кордоні Ірану (від Кавказу) німці побудували летунські майдани та вислали туди 40 літаків. 4/5 обслуги летун- ської лінії Берлін-Тегеран — це німці. Німець- кі бомбовики можуть за дві години з іранських баз долетіти до Баку, осередка совітського нафтового промислу. В Армінабад фабрика Ферро-Штаєл задовжила свої верстати, а в Га- мінабав Круп збудував свої відлини. Все це вказує, що німці підготовлюють анпадову базу на південних окраїнах СССР.

**РАДІОПРИЙМАЧ
СЕЛЕКТОН**
український
виріб

Львів, Сикетська 43.

ТЕЛ. 254-22

Французький уряд проти британської інтервенції у франко-талійському проєкті.

Мін. Бонне відбув розмову з англійським амбасадором у Парижі. Обговорюючи цю роз- мову, льондонська преса повідомляє, що Бон- не звинув. брит. амбасадорів, що Франція не бажає собі ніякої інтервенції в Римі. Паризький уряд не хоче, щоб Чемберлен підчас своєї го- стини у Мусоліні виступав як арбітер між Францією й Італією.

З огляду на те, поєм. Чемберлен не буде

підчас своєї римської гостини взагалі порушувати італійсько-французького спору. Коли Мусоліні буде намагатися ввести цю тему під- час розмов, то прем'єр Англії займатиме йому, що цей спір торкається Франції й Італії, які самі мусять його вирішити.

Головною темою римських розмов будуть еспанські справи.

Що писало „Лілі“ 50 років тому.

Львів, 27. грудня 1938.

УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ.

Вже за кілька днів збереться галицький кра- сний олімп. Окрім пропінційної еспри і еспри со- ціально-економічної, він повинен би зайняти також важною національною справою: сьомо галицьких руських послів щодо руських шкіл. Ува п'ять послів тягнуться та еспра. Значна частина польських по- слів і польської журналістики приклали її еспру і такою прихильністю, чи з прайдною чи тією ідо- ном, не хочемо рішати. Однак їх верховодні політи- ки не хотіли її відразу залягоджувати, відій еспри- валію, що перша для неї корисна країнина з часом затреться.

ПЕРШІ МЕТЕЛИЦІ ЦЬОГОРІЧНОЇ ЗИМИ.

На шляху між Чортковом і Гусятином усякни- рух поїздів припинено від 27. ц. м. через великі ме- телиці.

НОВІ ДжЕРЕЛА НАФТИ.

З Ієвниці повідомляють, що на дірських грун- тах у Ієвниці найшли нафтову ролу. В самій Ієв- нині довертіся др. К. Лєсковський до джерела ро- пи, а що ті поля є наче продовженнями багатих дже- рел нафти у Вітній, то можна надіятися, що не так скоро це не стане нафтових джерел у наших Нар- патах.

БЮДЖЕТ МІСТА ЛЬВОВА

на 1939 р. виникло розходи на 1,201,221 і доходи 1,201,142 зр. Надобір має покритися еспадною над- вишною доходів.

Положення в Сирії загострюється

Царгородський щоденник „Джумгурет“ по- відомляє з Бейруту, що сирійські націона- лісти задумують почати чинну боротьбу проти Франції на візі арабів Палестини. Прихильни- ків збройної боротьби є чимало. Положення за- гострює обстановка, що саме опозиція рекуту- ється серед кол урядової партії.

Тепер вернувся по піврічному побуті Франції сирійський прем'єр Джеміль Мар- Політичні кола Сирії є недоволені, що мі- мер іде на уступки супроти Франції, а підписав у Парижі додатковий договір у скасування франц. мандату над Сирією. Договір гарантує Франції більші рії, ніж договір з 1936 р. Сирійсь- адоволені, що у французькому чалася кампанія проти ратифікації зі Сирією.

Шедрою жертвою на антиу у прапорі „Просвіті“ працювати до народного добра і щастя.

Стипендії для молоді. оголошення.

Головний Вишля Т-ва „Просвіта“ у Львові оголошує конкурс на такі стипендії підмоги у 1939 р.:

1) Чотири одноразові підмоги для украї- ських студентів (ок) високих шкіл, української народності, уфоновані ВП. Лівою і Миколою Малицькими із Шляхтинців к. Тернополя.

2) Шість одноразових підмог з фонду ім. Антона Книгиницького для учениць (жі) серед- них і високих шкіл. Першество має рідня Фон- датора, далі уроженці села Грабівця, пов. Ст- ниславів та з браку таких взагалі незможні ученики (ці) української народності.

3) Десять одноразових підмог з фонду ім. К. Валєцького для учениць (жі) середніх шкіл селянського походження, української наро- дності. Першество має рідня Федора Валєць- Олексинцев, далі ученики (ці) з Шереметівців і з бортицького повіту взагалі, якіні з інших повітів.

4) Одну одноразову підмолу з фонду ім. а. Станіслава Новосала для учениць (жі) середніх шкіл української народності.

5) Одну одноразову підмолу з фонду ім. Петра Будзінського для учениць української на- родності з Гусакова.

Подання вносити до дня 31-го січня 1939 р. до Головного Вишля Т-ва „Просвіта“ у Львові, Ринков ч. 10. До подання долучити: 1) опис жа- ти, 2) останні свідоцтва, 3) свідоцтво незмож- ности, 4) носівку студентської організації або дирекції своєї школи. При родяних свідоцтвах (ім. А. Книгиницького і К. Валєцького) долучити доказ посвячення.

Львів, для 28-го грудня 1938.

Головний Вишля Товариства „Просвіта“ у Львові.

Зобов'язання Франції на Сході.

Під наголовком „Зобов'язання Франції“ займається паризький „Тан“ у вступній статті з 27. д. м. сучасними відносинами Франції до Східної Польщі. Натякаючи на недавні періоди Чехо-Словаччини, зауважує французький офіційний з'являю, що французи поперед усього повинні знати, де їхні інтереси та обов'язки. Бажати треба, щоб уряд використав першу нагоду і поінформував про це прилюдну думку. Коли ж про кров дітей, про добробут, щастя і майбуття, країна має право знати з темпом.

Після докладного розгляду юридичного змісту договорів з Східною й Польщею „Тан“ вважає, що сучасне положення перекладає від кількох років глибокі зміни в відносинах величезні переусуєння рівноваги. З огляду на це вирішують різні питання: До якої

міри ці договори є ще важливі у всіх їхніх подробицях? До якої міри втрачають їхнє значення або — послаблення? Які будуть наслідки такої чи іншої розв'язки? Чи може Франція довести сили, щоб боронити незалежність колишніх послідовностей й одночасно вловитись в небезпечні затії на континенті? В ці часопис питає, чи Франція спроможна представити Італії хочешу неподатливість і одночасно вести небезпечну політику у Східній Європі? Чи дійсний національний інтерес Франції?

На всі ці питання — лише „Тан“ — не дає відповідь тільки уряд, який має потрібні, перегляд положення. Тому, що думки країн супроти всіх цих проблем поділені, є обов'язком державних керівників якомога скорше сказати громадянам, які є шляхи Франції в закордонній політиці.

„ЛОТОС“, Львів

З поляками брати про Вежа, про союз між том Кляпкою, з німцями тільки нинішню політику

Не тримайте безухиточно дома **ДОДАТКОВИХ, ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПОЗИЧОК ТА ЦІННИХ ПАПЕРІВ.**

Пересилайте їх в депозит до

ПРОМ-БАНКУ

Львів, ул. Гродзких 1. Тел. 292-15 і 200-15.

Охороняйте цінні папери перед продажем, знищенням та докладайтеся про виграшу згідно в рахунці з'являються Вам відсотки.

З польської преси.

НЕДЗІЯКОВСЬКИЙ ПРО БІЛАНС ПОЛЬСЬКОЇ ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ ПРИ КІНЦІ 1938 Р. — СМОГОЖЕВСЬКИЙ ДУМАЄ, ЩО „ЧЕХИ ТАКИ ІДИДУТЬ ДО РОЗУМУ“. — „СЛОВО НАРОДОВЕ“ ПРО СУЧАСНЕ СТАНОВИЩЕ МАДЯРИНИ СУПРОТИ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ. — ТРИЛІТТЯ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОЇ НОРМАЛІЗАЦІЙНОЇ СПІЛОБИ В ОСВІТЛЕННІ „ВЕКУ НОВОГО“.

У варшавському „Роботнику“ з 28. грудня за- чав містити редактор М. Недзялковський огляд міжнародного політичного положення при- жинці 1938 р. Наголовок цього огляду: „В об- личчі нової ситуації“. В першій з серії статей читаємо м. л.:

„З польського становища є один безпереч- ний висновок: між Польщею та Чехословаччиною, понад усякий географічний засадою, тільки польський соціалістичний рух — ціла польська демократія бажала, щоб відтепер польсько-чехословацький конфлікт перейшов... до історії, як спомин. По- добні тони знайшли свій вислів також на сторін- ках „Газети Польської“. Думаю, що обидва від- личніми письмами між б. президентом чехо- словацької республіки Е. Бенешом і президен- том Польщі І. Мосціцьким давала великі шанси для такої можливості. На жаль, хвилю прот- ями; вона втекла, наче вода струмка між пальцями. Хто зачинив? Хто перешкодив?..

Вистає сказати, що нинішня республіка, вже не чехословацька, тільки чесько-словацька, звязала свою долю з політичними планами „третього“ району. „Третій“ райх дістав — май- же зараз після Австрії — і край Судетів. А рі- номчасно досяг чи не важливіше ще річ: пануван- ня над політикою Праги й над політикою Сло- вацької. Польська опінія повинна знати, що проблема Карпатської України (в оригіналі: Прикарпатської Русі) довела до конфлікту не між поляками й чехами, тільки між поляками і словаками і що словаки в тім конфлікті — ті самі словаки з під прапора Галицької — в цій кон- флікті сперлися... на Берлін. І Берлін має інші відносини ворота ген до підденно-східних країн Європи“.

Кореспондент „Газети Польської“ К. Смого- жевський займається у своїй статті з 29. грудня дуже основно „Новою Чехо-Словаччиною“. Найбільше дивує його факт, що „Прага докла- дає так багато зусиль, щоб так втримати в межах союзної держави чехів-словаків та кар- патську обласну у Відні Закарпатську Русь“ та що на стороні безпеки нової федерації за- личено аж 17 дивізій.

У системі закордонної політики а. Бене- ша це судорожне тримання Закарпатської Русі можна було ще якось розуміти. Це було рани витягнене до Москви і творило в Малаю Азіатію лезу географічну ці- лість. З точки погляду зрозумілих нові Че

хо-Словаччина нема ніякої, але такі нія- кої причини видавати мільярди на велику армію та на карпат-український („русь- кий“) сервітут.

М. Смогожевський думає, що:

„нові державники, що йдуть на чолі нової Чехо-Словаччини, є хміркованими й ро- зумними людьми. Відбулося при фікції „тріалізму“ другої республіки далим себе вони втягнули на ту саму дорогу, яка вже довела першу республіку до катастрофи“.

Читаючи заклик п. Смогожевського до праського уряду, щоб ліквідував армію та до- бровільно ампутував державу федерацію кош- том Карпатської України, здається нам, що п. Смогожевський зі своїми поразками щонаймен- ше... дуже спійняв. Але все як було й буде надалі, що одні публіцисти історію передбачу- ють, а другі й дожаних фактів не розуміють.

На прикладі небуденної історії з життєви- сом прем'єра Карпатської України о. Волоши- на, життєвишем, сідомо дофальшованим і за- дробки мішеним навіть поважними органами польської преси, принципіали ми вчора несе- ну методу боротьби, якої частина польської преси уживав в поборюванні українства, зо- креша всього того, що звязане з Карпатською Україною. Сьогодні звертає увагу на неправ- дивість інформацій польських агентств про Карпатську Україну навіть єдицьке „Слово Народове“ (ч. 369 з 30. січня), яке в рубриці „Огляд преси“ й під наголовком: „Мадяри не цікавляться Русею“ пише ось що:

„ПАТ апалкує нам щодня порцію сензацій про Закарпатську Русь, вивданих в мажор- ським Унгарі (тобто Ужгороді) — при „ред.“ „Діла“). Поза Польщею цих вісток не містять ніякий шоденяк. Не друкує їх уже й мажор- ська преса. Ось кореспондент „Кур'єра Вар- шавського“ повідомляє:

„Мадярьська преса, наче від удару чаро- дийної палочки, виявила незаінтересова- ність для Русі, неполаджена справа якої не сходяла з її сторінок, проймається пла- новою кампанією Гітлера проти Совітів, живо інтересується політичним, господар- ським та культурним розвитком свого ек- зотичного сусіда й відрає в нинішню мирову ноту Югославію з Румунією.“

Мадяри цілком приєднали для планів Гі- тлера, що найде свій вислів у банальній подоро- жі міністра Якія до Берліна.

„Сла серб хитав, і пише „Св. Нови“ з 30. що має характеристи- дента, або співпраці. Влі- ського трьо „Гітла“ — украї- стійнилась у 1935. на пла- Вихідною точкою для неї бу- динока можливість, широкої і- ської справи веде через поль- конфлікт. У тім конфлікті єди- для українців — це тільки фр- шею. В повищій міркуванні з'явля- мога тези, що лягла у осно-ву в- договору з Петлюрою, і в тім плані й політично узасадина Довго-“

Тут „Век Нови“ перепові- в- тичні тези Донцова з його „Пі- літики“, тези, які так часто залю- пер польська преса, а які зводять що українці, маючи до вибору Польщею, мусять зазиратись за продовжує:

Здавалось б, що з хвиліс- гументи (д-ра Донцова) промови- ниним відповідальних українськи- справи повинні піти гладко впер- зація, збудована на фундаменті с- тересу, повинна була поглиблюватись во усувати сліди вікової політико-укра- боротьби. В історії... — це — на- лизація провалилась. На... румовищах ро- нові, фантастичні квітки, що вігріваються при бераліському сонці. Нормалізація прова- лась — кажуть українці — з Польської вна-“

Дійсно — продовжує „Век Нови“ — нор- малізація від початку не мала в нас доброго підсоння. Викликала протести, нерелак, неохоту. Коли почала хитатись, з польської сторони — маємо на думці суспільність — нічого не зробили, щоб підтримати її. Свого часу ми звертали увагу на тактичні причини цієї рішучої непопулярності нормалізаційної ідеї в польській прилюдній опінії. Нині сажнемо до глибокого моменту.

Річ безсумнісна, що польська опінія від перемисної кампанії в 1921 р. прихилила до деякого легковаження російської небезпеки; значне реальніше оцінює нинішню небезпеку. Тому то й оскільки ніколи не бракувало в Польщі груп, які керуючись протиніменським мотивом готові були шукати союзників у Франції, Чехословаччині й навіть Росії, остільки скептична опінія російської небезпеки ні- коли не зуміла витворити ширшого заінтере- сування для українців як прирідних союзни- ків. Шоправда винятки були і є (варшавська крометейська група), але більш со впливу на опінію не мали.

В тих умовах компетенція польсько-у- країнської співпраці мала до поборення най- більші труднощі. Не звязавши на широкі те- оретичну підбудову, що звязана арештою не стільки з біжучим моментом, скільки з неозна- ченим ближче завтра, цей план не зміг пере- йти в інстинктову орієнтацію суспільності, ні закорінитись, ні проломити опорів. А будуть і є ці опори винятково могутні: кормить їх та зміцнює український іридентизм. Цей іриден- тизм не припинився навіть у кульмінаційній точці нормалізації. Й апозогети, добираючи аргументи, рахувалися з ним аж надто вираз- но. Польський читач, що студіював тодішню пресу УНДО і її аквиртаси, мусів стати під- зоряджаним. Мусів нехоченно квестіонувати шир- ість п. Мудрого й тов., але мусів бачити, що дійсністю є іридента, а нормалізаційна ідея чимсь штучним, змисленим, конюктуральним.

нка без політики.

Арабські церемонії.

Бенкет в арабського вождя.

Арабські племена, які мандрують арабської пустині, до кінця дня приймають традиційних гостей. Подорожники, які у мирних справах заїде до табору кочовиків, може напевно чистити на те, що його приймуть якнайкраще та з найбільшою гостинністю, з гостинністю, якої не знають в Європі.

Для араба гість — це свята особа. Отже в першу чергу подорожнього приймають філіжанкою кави перед шатром вождя, голови роду. Пиття кави залучене з традиційними церемоніями. Чарку з кавою треба держати у правій руці, бо якщо навіть хтось лиш сягнув по неї лівою рукою, вважають це великим нетактом. Пити мусить гість малими ковтками та, борони Боже, не похвалити кави. Вдоволення треба виявити у сміху і конче попросити ще одну чарку кави, що означає, що кава гостей справді смакувала.

При каві всі сидять на дивані. Коли гість випив каву, не сміє постанити філіжанку на дивані; гість мусить тримати її в руці, доки господар, або хтось із прислуги її не візьме. Той звичай має своє оправдання. Густа арабська кава залишає по собі плями, що їх дуже важко було б відчистити. Коли гість поставив би філіжанку на диван, міг би його попламити. Дивани арабських начальників зазвичай старовинні й дуже дорогі.

Хоч араби-кочовики мають своє начиння тільки піском, бо вода у пустині є надто дорогоцінною рідиною, щоб її можна було вживати до миття начиння, філіжанки, в яких подають каву — зовсім чисті. Господар смертельно обурився би, якби гість оглядав філіжанку. Один англійський дипломат, який вів переговори з одним із наймогутніших арабських племен, страждаючи від довіри арабів та не виконав свого обов'язку, бо коли арабський вождь почастував його кавою, він оглянув філіжанку та витер її хусточкою.

Від часу кави не лишилось говорити про якісь інтереси; говорять тоді лиш про байдужі речі.

Нарід, що не знає числа „9“.

Баронеса Дінесен, дівка з походження, провела двадцять п'ять літ на фермі в Полудневій Африці та видала недавно незвичайно цікаву книжку спогадів та своїх obserwацій. Край новий, звичай патріархальний й первісний.

У своїй книжці авторка подала багато цікавих подій, що їх переповідала вона, наче анекдоти. Наприклад одна подія, що її авторка пережила на самому початку свого побуту в Африці.

Це був перший рік його побуту в Африці. Молодий проворний шведський фермер учив мене числити новою тубильця. Число дев'ять звучить у тому діалекті так, як по шведськи слово, що рішуче не падає на передрук у цьому місці. Мій учитель числив: шість, сім, вісім, — і почерпнувши, додав:

— Дев'ять вони не мають!

Дослід над скороченням часу операції.

Архитекти працюють уже від довгого часу над планами таких мешканців і таким розміщенням меблів, щоб пани дому заощадили якнайбільше ходження по кімнатах. Такі самі спроби рішив 60-літній лікар Льюренс із Саміт у Нью-Джерсі застосувати в хірургії.

Отже він вів спільну роботу цілий рік операції своєї книжки і переглядаючи відеотак уважно ту фільму, намагався проаналізувати кожний рух виконувача операції без потреби. При тій нагоді він ствердив, що інструменти були на підручній століку непрактично розміщені, що доглядачки та асистенти зовсім непотрібно крутилися сюди й туди, що оператор сягаючи до інструментів ніколи не мав їх на відповідному місці.

Тому дотепний хірург почав тренувати, щоб набратися темпів у лівій руці та щоб він міг позбавитися нею так, як і правою. Крім того д-р Льюренс позначив місця, на яких під-

кава — це лиш вступ до справжнього бенкету. Коли гість не каву, жінки з гарему господаря приготували у шатрі справжнє прийняття, на яке складається: риш варений в козачині молоді та баранина, краєна на малі кусні, яку підливають гострим або солодким юшками. Всі їдять пальцями, сягаючи до спільної миски. При тому гість мусить пам'ятати, що по їжі можна сягати лиш лівою рукою, бо правою араби... обтирають ніс.

Отже треба спершу сягнути по риш, набрати його в долоню, зробити з нього кулю та відтак помачати в юшці, яку теж подають в одній, спільній мисці. Шойно, коли гість зістє риш, бере м'ясо. Підчас їдіння панує повна тиша, що її перериває лиш прищмокування язиком, на знак що гостям їжа смачна. Таке прищмокування — це своєрідний арабський добрий тон при столі. По бенкеті заможніші господарі дають гостям воду заправлену м'яткою, щоб нею виполоскати рот та подають воду до рук в мисочках. Вода до рук — це на пустині вибагливість, яка межує майже з марнотратністю, бо водою там дуже дорожаться. Відлітні араби минають собі по їдінню руки... піском.

Коли гості скінчать їсти, господар виносить їх із шатра, подає перед шатром каву та наргілі, значить лопіть прикріплені до великих начинь з водою. Дим переходить крізь воду та має особливу приємний смак для курця. Підчас куріння наргілі всі мовчать. Коли гості викурять наргілі, господар виносить перед шатром кілька килимків та подушок, кладе їх по тому боці шатра, де є сяка-така тінь і просить гостей трохи передіспати.

Підчас куріння наргілі та пиття кави, в шатрі їдять за той час домашні останки страви, що їх залишили гості. Відтак прислуга виносить собакам кости.

Шойно по цілому бенкеті, по каві й по викурінні наргілі та по курінні наргілі — має право говорити про інтереси, які його привели до господаря.

— Значить, вони числять тільки до вісім?

— Ні... вони перескакують... вісім, десять, одинадцять.

— А дев'ятнадцять?

— Дев'ятнадцять вони теж не мають. Вони не мають ні двадцять, ні тридцять.

Я була просто захоплена! Що за справді оригінальний нарід, яка незалежність та свобода думки! Сім, вісім, десять... а дев'ять нема.

Мала я молодого слугу Захара, тубильця. У нього на лівій руці не було пальця. Мабуть — подумала я — тутешні люди відрубують дітям один палець, щоб обклаштити їм числення та арифметичні чинності.

Я хотіла написати навіть малий нарис для одного копенгагенського журналу.

І шойно згодом довідалася в чому діло!

Великий успіх

принесе Вам **реклама**
на сторінках

СВЯТ-РІЗДВЯНОГО

„ДІЛА“

Малий гріш вкладений у рекламу

100 % оплатиться 100 %

Замовлення приймає „Адміністрація „Діла“
тільки до дня 3. січня 1939 року.

Робот — кат.

В американській пресі появилася недавно стаття, в якій автори ведуть гарячу пропаганду, щоб присуд смерті на засуджених виконувати не кат, але щоб що функцію виконувати зовсім механічно. Авторів тих статей закликають, що коли кат лиш приїздить засудженого, скажім, до електричного крісла, то така робота має на нього погані впливи, шкідить нервово та навіть його дегенерує. Отже автори тих статей пропонують новий план, який на їх думку радикально розв'язує згадану проблему. Вони домагаються, щоб роль кати виконував не чоловік, лиш робот. При тому вони підкреслюють, що спосіб виконання електричної смерті зовсім байдужий, бо робот може засудженого застрілити, зрубати йому голову, відшукати чи навіть убити ударом своєї залізної руки.

При електризації не було ніяких свідань, бо засудженого впускали до спеціально призначеної клітки, описи там входили лиш хвіст та лікар, щоб ствердити смерть засудженого.

Як бачимо, то механізація захоплює і Америці всі ділянки й не можна було сказати, що в цій випадку механізація справді антитеза користі людству.

Обовязкова лектура кримінальну по „Діла“
мала протилежні наслідки.

Управитель одної середньої школи у штаті Юта в Америці станув на дуже оригінальному становищі щодо-т. зв. сензаційних повістей. Як відомо учителі діяються не конче приємним оком на таку лектуру.

Оригінальний педагог не лиш не заборонив своїм учням читати сензаційні повісті, т. зв. „кримінальні і детективні романи“, але ще їх навіть до того привололо, заявляючи, що така лектура впливає успішно на умовий розвиток учнів, бо виробляє в них сензаційні здібності.

У зв'язку з тим примусом читання сензаційної літератури оригінальним педагогом, у школі ствердили, що учні з чимраз більшим захопленням починають читати твори поетів та класичних письменників. Це промовляє широким старим як світ правдою, що все те, що людина мусить робити під примусом, перетворюється в навчання і навпаки заборонений овок мають та якнайкраще смакує.

Недозволена операція кота.

Пані Ельза Дорлінг з Вемдлей, як позве „Таймс“ відповідала перед одним із лондонських судів за безправну „піддачу кота операції“, не застосувавши при цьому відповідної ласкавості та гуманітарних умов. Суд постановив на 5 фунтів гривня й на 3 тижні в'язниці. Обвинувач товариства опіки над звірками заперечувала, що операція була переведена болюче. Тепер місис Дорлінг витрала апеляцію, бо суддя ствердив, що є деякі сумніви, чи кіт справді терпів. Тому Т-во опіки над звірками мусить заплатити 10 тижнів судових витрат.

ПРИВАТНИЙ ЛІТАК АНГЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ.

В найближньому часі англійський король Юрій візгане 18-особовий пасажирський літак до власного житку. Літак марки „Гамлінг-Флемінг“ зможе розвинути швидкість до 400 км на годину. Той літак коштуватиме 100 тисяч фунтів стерлінгів. Досі король Юрій мав 4-особовий літак.

ВІДЛЯ ЖІНОЧЕ І МУЖЕСЬКЕ поручає
Людвик Оляницький
па. Капітульна 3 побіч катедрі.
ПАНЧОХИ — КРАВАТИ — СКАРПИТКИ

кості зайвих рухів при операції. Відтак д-р Льюренс пішов ще далі: він вигадкував для асистентів спеціальні крісла, які дають їм змогу сидіти під час операції.

Тепер у лічниці Саміт вдалося після звелення тих новинок зредукувати час операції від 25—50 хв.

